

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.022.03.2019

03032819

Jerzy Nowik,
Dyrektor VII Liceum Ogólnokształcącego
im. Nauczycieli Tajnego Nauczania
w Białymstoku
ul. Wierzbowa 7, 15-743 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/028 - Kształcenie dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	VII Liceum Ogólnokształcące im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Białymstoku ¹ , ul Wierzbowa 7, 15-743 Białystok
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Nowik, Dyrektor Szkoły, od 1 września 2006 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Kształcenie dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 – 2019-2020 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Jerzy Chwiedosik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/146/2019 z 23 października 2019 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Zwane dalej „Szkołą” lub „LO”.

² Dz. U. z 2019 r. poz.489, ze zm. Dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 Dyrektor LO w podstawowym zakresie podejmował działania mające na celu zapewnienie skutecznego kształcenia dzieci obywateli polskich powracających do kraju z zagranicy oraz dzieci cudzoziemców.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wszystkim uczniom cudzoziemcom przyjętym do Szkoły zapewniono dodatkowe bezpłatne zajęcia z języka polskiego. W sierpniu 2018 roku wprowadzono do Statutu Szkoły regulacje dotyczące wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dzieci cudzoziemców oraz obywateli polskich powracających do kraju, w których wśród przyczyn objęcia uczniów pomocą wskazano trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub zmianą środowiska edukacyjnego, w tym wynikające z wcześniejszego kształcenia za granicą. W październiku 2019 roku uczniom tym (siedem osób) założono „karty pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, w których odnotowano, że pomoc jest udzielana z inicjatywy wychowawcy ucznia i pedagoga szkolnego, w formie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, indywidualnych konsultacji i porad pedagogów, nauczycieli oraz doradcy zawodowego. Nie określono wymiaru tej pomocy, ani uzyskanych efektów.

W wewnątrzszkolnym systemie oceniania obowiązującym w latach objętych kontrolą, jak też w przedmiotowych systemach oceniania, dydaktycznych planach pracy oraz programach nauczania przedmiotów obowiązkowych, które określały ogólne zasady oceniania osiągnięć uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, nie wyodrębniano kwestii oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów przybyłych z zagranicy. Spośród 38 nauczycieli realizujących zadania dydaktyczne i wychowawcze w Liceum, tylko jeden uczestniczył w sprofilowanym doskonaleniu zawodowym związanym z kształceniem takich uczniów.

W Szkole w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego przeprowadzono dwie ewaluacje oraz 33 obserwacje lekcji. W dokumentacji z przebiegu tego nadzoru nie zawarto treści odnoszących się w sposób bezpośredni lub pośredni do procesu kształcenia uczniów przybyłych z zagranicy.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły podania w Systemie Informacji Oświatowej niezrzetelnych danych o liczbie uczniów cudzoziemców korzystających w 2018 roku i w 2019 roku z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego oraz niezrzetelnego diagnozowania i dokumentowania potrzeb szkoleniowych nauczycieli.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

1. W roku szkolnym 2016/2017 do LO uczęszczało troje dzieci cudzoziemców, w roku szkolnym 2017/2018 pięcioro dzieci cudzoziemców i jedno dziecko obywatela polskiego przybyłego z zagranicy, w roku szkolnym 2018/2019 siedmioro uczniów cudzoziemców, a w roku 2019/2020 – siedmioro uczniów cudzoziemców i czworo obywateli polskich przybyłych z zagranicy (wg stanu na 30 września). (akta kontroli str. 7)

Dane o liczbie uczniów cudzoziemców uczęszczających do Szkoły wykazane w Systemie Informacji Oświatowej (SIO), wg stanu na 30 września 2016 roku, 2017 roku, 2018 roku i 2019 roku były zgodne ze stanem faktycznym i wynikały z zapisów w Księdze uczniów – wykazano odpowiednio trzech, pięciu, siedmiu i siedmiu uczniów. Natomiast w 2018 roku i w 2019 roku wykazana w SIO liczba cudzoziemców korzystających z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego była odpowiednio o jedną i dwie osoby wyższa od liczby uczniów wykazanych w dziennikach zajęć pozalekcyjnych z języka polskiego, co szczegółowo przedstawiono w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. (akta kontroli str. 206-215, 218, 309-310)

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020, w każdym przypadku zakończenia postępowania rekrutacyjnego i przyjęcia do Szkoły nowych uczniów przybyłych z zagranicy, Dyrektor przedkładał organowi prowadzącemu (drogą elektroniczną) propozycje zmian arkusza organizacji. I tak:

- a) W związku z przyjęciem we wrześniu 2017 roku trzech uczniów nieposiadających obywatelstwa polskiego Dyrektor LO przedłożył organowi prowadzącemu propozycje zmian arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2017/2018, przewidujące m.in. objęcie dodatkowymi, bezpłatnymi zajęciami języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, trzech nowych uczniów cudzoziemców oraz dwóch uczniów cudzoziemców uczęszczających do Szkoły w roku poprzednim. Propozycje zmian organ prowadzący zatwierdził 29 września 2017 r. przyznając pięciu uczniom cudzoziemcom dwie godziny tygodniowo dodatkowych zajęć z języka polskiego. (akta kontroli str. 13-15)
- b) W dniu 3 września 2018 r. organ prowadzący zatwierdził aneks do arkusza organizacji LO na rok szkolny 2018/2019 uwzględniający propozycje Dyrektora Szkoły dotyczące przyznania dodatkowych godzin zajęć z języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, czterem uczniom cudzoziemcom, w tym jednej osobie przyjętej we wrześniu 2018 r. i trzem uczniami uczęszczającym na takie zajęcia w poprzednim roku szkolnym. (akta kontroli str. 16-17)
- c) W dniu 8 października 2019 r. organ prowadzący zatwierdził aneks do arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2019/2020 uwzględniający propozycje Dyrektora LO dotyczące przyznania dodatkowych godzin zajęć z języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, siedmiu uczniom cudzoziemcom, w tym trzem nowym, przyjętym we wrześniu 2019 roku i czterem uczęszczającym do Szkoły w roku poprzednim. (akta kontroli str. 18-20)

Dyrektor LO nie występował do organu prowadzącego o dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla uczniów przybyłych z zagranicy z przedmiotów obowiązkowych, gdyż jak wyjaśnił, nauczyciele nie zgłaszali problemów z nauczaniem tych uczniów. (akta kontroli str. 13-20, 219)

Wydatki Szkoły na kształcenie uczniów przybyłych z zagranicy wyniosły 4,5 tys. zł w 2017 roku i 5,2 tys. zł w 2018 roku. Poniesiono je na sfinansowanie dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego. Do 31 października 2019 r. łączne wydatki na kształcenie tych uczniów wyniosły 6,1 tys. zł, z czego 4,5 tys. zł przeznaczono na dodatkowe zajęcia z języka polskiego, a 1,6 tys. zł wydatkowano na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczyciela pracującego z uczniami przybyłymi z zagranicy. (akta kontroli str. 21)

2. W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 do LO przyjęto dziewięciu uczniów cudzoziemców oraz pięciu obywateli polskich przybyłych z zagranicy. Spełnianie warunków i trybu przyjmowania tych uczniów do Szkoły zbadano na przykładzie dokumentacji dziewięciu osób⁴. Podstawę ich zakwalifikowania stanowiły dokumenty wymienione w § 2 pkt 3 lit. a-b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw⁵, tj. zaświadczenia potwierdzające uczęszczanie do szkoły za granicą i wskazujące klasę, którą uczniowie ukończyli (w przypadku obywateli polskich powracających do kraju) oraz świadectwa ukończenia szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą (w przypadku uczniów cudzoziemców). We wszystkich analizowanych przypadkach w dokumentacji znajdowały się wnioski rodziców o przyjęcie dziecka do LO. (akta kontroli str. 9-11)

3. W latach objętych kontrolą w Szkole nie udokumentowano rozpoznawania przez nauczycieli poziomu wiedzy i umiejętności uczniów przybyłych z zagranicy (m.in. przeprowadzenia testów sprawdzających „na wejściu” znajomość języka polskiego

⁴ Dwóch uczniów cudzoziemców opuściło Szkołę na własną prośbę i zabralo swoje dokumenty rekrutacyjne, kolejnych dwóch uczniów ukończyło odpowiednio gimnazjum i szkołę podstawową w Polsce, a jeden obywatel polski przyjęty do III klasy LO we wrześniu 2017 roku, ukończył Szkołę w kwietniu 2018 roku i odebrał swoje dokumenty.

⁵ Dz. U. poz.1655, ze zm.

oraz poziom wiedzy z matematyki, fizyki, chemii, historii, geografii)⁶. Z wyjaśnień Dyrektora LO wynika, że oceny znajomości języka polskiego dokonywał osobiście podczas rozmów prowadzonych z kandydatami przybyłymi z zagranicy i ich rodzicami, podczas prowadzonej rekrutacji do Szkoły. Efektem tych rozmów były propozycje zmian w arkuszach organizacji Szkoły w zakresie przyznania uczniom cudzoziemcom dodatkowych bezpłatnych zajęć lekcyjnych z języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 52-62, 219)

Obowiązujące w LO programy nauczania języka polskiego, matematyki, fizyki, chemii, historii, geografii nie były modyfikowane w zakresie wymagań programowych, metod i form kształcenia uczniów przybyłych z zagranicy.

Nauczyciele ww. przedmiotów nie korzystali z materiałów pomocniczych ukierunkowanych na nauczanie uczniów z zagranicy.

(akta kontroli str. 42, 52-62)

3a. W latach objętych kontrolą organ prowadzący Szkołę nie organizował nauczania w oddziale przygotowawczym uczniów niebędących obywatelami polskimi oraz obywateli polskich powracających z zagranicy.

(akta kontroli str. 12-20)

4. Statut LO uchwalony przez Radę Pedagogiczną Szkoły 24 stycznia 2014 r.⁷ do 30 sierpnia 2018 r. nie zawierał regulacji dotyczących wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dzieci cudzoziemców oraz obywateli polskich powracających do kraju. Po aktualizacji z 30 sierpnia 2018 r. w Statucie, wśród przyczyn objęcia uczniów pomocą tego rodzaju, wskazano trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub zmianą środowiska edukacyjnego, w tym wynikające z wcześniejszego kształcenia za granicą.

(akta kontroli str. 63-88)

W myśl postanowień § 2 ust. 2 pkt 12 oraz § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁸ potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną wynika m.in. z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą. Jest udzielana z inicjatywy m.in. ucznia, rodziców ucznia, dyrektora szkoły oraz wychowawcy i nauczyciela prowadzącego zajęcia z uczniem.

W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 nowoprzyjęci uczniowie z zagranicy (siedem osób) nie byli diagnozowani w zakresie potrzeb pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W tym okresie ani uczniowie i ich rodzice, jak też nauczyciele nie wnioskowali o jakiegokolwiek formy takiej pomocy. W prowadzonym przez pedagogów szkolnych dzienniku odnotowano, że w okresie od 26 października 2018 r. do 15 maja 2019 r. przeprowadzono pięć rozmów z dwoma uczniami z zagranicy (cztery z tym samym uczniem) dotyczące m.in. trudności w nauce, sytuacji rodzinnej, wydatków, które można sfinansować ze stypendium.

Dopiero 5 października 2019 r. wszystkim uczniom cudzoziemcom (siedem osób) założono „karty pomocy psychologiczno-pedagogicznej”. W kartach tych zapisano, że pomoc jest udzielana z inicjatywy wychowawcy ucznia oraz pedagoga szkolnego, a jej formy to zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, indywidualne konsultacje i porady z pedagogami szkolnymi, nauczycielami i doradcą zawodowym. Nie określono wymiaru tej pomocy (podano, że będzie udzielana wg potrzeb), ani uzyskanych efektów. Karty zostały podpisane przez wychowawców uczniów, nauczycieli, pedagoga i Dyrektora LO.

(akta kontroli str. 152, 311-312)

⁶ Nauczyciele języka polskiego w złożonych wyjaśnieniach podali, że na początku roku szkolnego przeprowadzają pisemne testy diagnostyczne, ale nie przedłożyli takich testów. Natomiast nauczyciele matematyki, fizyki, historii wyjaśnili, że diagnozy dokonywali m.in. na podstawie analizy świadectw dostarczonych w czasie rekrutacji, prac klasowych i odpowiedzi ustnych. Natomiast nauczyciel chemii wyjaśnił, że nie określał poziomu wiedzy z chemii na wejściu, oceny dokonywał w trakcie realizacji materiału.

⁷ Statut Szkoły był trzykrotnie nowelizowany – 1 września 2017 r., 15 listopada 2017 r. i 30 sierpnia 2018 r.

⁸ Dz. U. poz. 1591 ze zm.

Uczniom cudzoziemcom zapewniono dodatkowe bezpłatne zajęcia z języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. Zajęcia były prowadzone w jednej grupie, a ich realizację odnotowywano w dziennikach zajęć pozalekcyjnych (prowadzony elektronicznie). W Szkole nie sporządzono dokumentacji podsumowującej uzyskane efekty zrealizowanych zajęć.
(akta kontroli str. 13, 16, 18-19, 218)

W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 w Szkole nie udokumentowano udzielania uczniom z zagranicy pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu. Natomiast przeprowadzenie tego rodzaju zajęć dla wszystkich uczniów w klasach pierwszych LO, w dniu 30 września 2019 r. oraz w dniach 11, 17 i 18 października 2019 r., odnotowano w elektronicznym dzienniku szkolnego doradcy zawodowego. Ponadto w dzienniku doradcy odnotowano także jego udział, we wrześniu 2019 roku, w spotkaniu zorganizowanym przez Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego, podczas którego prezentowano oferty współpracy w zakresie realizacji doradztwa zawodowego w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 94, 305-308)

5. Wewnątrzszkolny system oceniania, określony w statucie LO, obowiązujący w latach szkolnych 2017/2018-2019/2020, nie zawierał odrębnych uregulowań dotyczących oceniania osiągnięć dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. Określał natomiast ogólne zasady oceniania osiągnięć uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Zgodnie z tymi zasadami wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, posiadającego: [1] orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, [2] orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, [3] opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej lub poradni specjalistycznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się albo opinię wskazującą na potrzebę dostosowania, [4] a także ucznia nie posiadającego orzeczenia bądź opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, ale objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną w Szkole na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych, dokonanego przez nauczycieli i specjalistów.

W przedmiotowych systemach oceniania wybranych do badania przedmiotów nie wyodrębniono wymagań programowych, powiązanych ze skalą stopni szkolnych, stanowiących podstawę oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów przybyłych z zagranicy. Dyrektor LO wyjaśnił: „W dokumentacji Szkoły dotyczącej zasad oceniania nie uwzględniono szczegółowych sposobów oceniania uczniów przybyłych z zagranicy, ponieważ uznaliśmy, że uczniowie ci mogą być obiektywnie oceniani wg ogólnie obowiązujących kryteriów oceny”.

(akta kontroli str. 95-120, 219-220)

6. W roku szkolnym 2016/2017 do egzaminu maturalnego przystąpił jeden cudzoziemiec, w roku szkolnym 2017/2018 jeden cudzoziemiec i jeden obywatel polski przybyły z zagranicy, natomiast w roku 2018/2019 wśród zdających maturę nie było uczniów przybyłych z zagranicy (jeden absolwent cudzoziemiec nie przystąpił do egzaminu)⁹. W przypadku tych uczniów w ocenie nauczycieli jak i pedagogów szkolnych nie zachodziła potrzeba kierowania do Rady Pedagogicznej LO wniosków o dostosowanie egzaminu maturalnego do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów.

(akta kontroli str. 153, 156)

Zespoły przedmiotowe sporządzały analizy wyników egzaminów maturalnych przeprowadzonych w latach objętych kontrolą, jednak nie zawierały one odniesień do wyników uzyskiwanych przez uczniów przybyłych z zagranicy. Sporządzone na potrzeby kontroli NIK porównanie wyników matur trzech uczniów z zagranicy do średnich wyników w Szkole wykazało, że dwóch z nich uzyskało wyniki wyższe od średnich w LO, a jeden niższe.

(akta kontroli str. 154-155, 223-292)

⁹ W roku szkolnym 2016/2017 do egzaminu maturalnego przystąpiło 129 ze 132 absolwentów (97,7%), w roku szkolnym 2017/2018 – 111 ze 121 absolwentów (91,7%), a w roku szkolnym 2018/2019 – 102 ze 111 absolwentów (91,9%).

7. W latach objętych kontrolą dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, placówki dyplomatyczne i konsularne oraz stowarzyszenia kulturowo-oświatowe kraju ich pochodzenia nie organizowały w Szkole lekcji nauki języka i kultury ojczystej.

Uczniowie przybywający z zagranicy uczestniczyli w życiu Szkoły, w szczególności brali udział w corocznie organizowanym dniu języków obcych, podczas którego przedstawiali kulturę kraju pochodzenia i język ojczysty.

W latach 2017-2019 na terenie Szkoły nie odnotowano przypadków nietolerancji wobec uczniów cudzoziemców. (akta kontroli str. 221, 293-304)

8. W myśl postanowień Regulaminu funkcjonowania Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli LO (WDN), ustalonego przez Dyrektora Szkoły, planowanie i organizowanie form doskonalenia zawodowego nauczycieli, w tym diagnozowanie potrzeb oraz ustalanie celów, zadań i problematyki szkoleń należało do zadań szkolnego koordynatora WDN¹⁰. Nie wskazano jednak procedur badania i określania tych potrzeb. Regulamin nie był aktualizowany.

Koordynator opracowała plany pracy WDN na lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020, jednakże nie uwzględniła w nich potrzeb szkoleniowych nauczycieli. (akta kontroli str. 121-133)

W latach objętych kontrolą jeden nauczyciel LO (spośród 38 pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy¹¹) w ramach doskonalenia zawodowego ukończył studia podyplomowe¹² „Dydaktyka języka polskiego jako obcego”. W roku szkolnym 2019/2020 powierzono mu prowadzenie dodatkowych zajęć z języka polskiego dla cudzoziemców, w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Wydatki Szkoły poniesione na doskonalenie zawodowe tego nauczyciela wyniosły 1,6 tys. zł. (akta kontroli str. 18-21, 150-151)

Dyrektor LO przedkładał organowi prowadzącemu wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w terminie określonym w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r.¹³ oraz w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r.¹⁴ We wnioskach nie wskazywano tematów doskonalenia, podano natomiast wysokość kwot przewidzianych na pokrycie poszczególnych kosztów związanych z doskonaleniem, określonych w powołanych rozporządzeniach¹⁵. Otrzymane środki 5,9 tys. zł w 2017 roku i 5,9 tys. zł w 2018 roku wydatkowano w całości, natomiast do 31 października 2019 r. z przyznanej kwoty 16,8 tys. zł wykorzystano 13,5 tys. zł (80,3%). (akta kontroli str. 143-148, 316)

9. Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁶, do kompetencji dyrektora szkoły należy m.in. sprawowanie nadzoru pedagogicznego. W ramach tego nadzoru, stosownie do postanowień § 22 ust. 1 pkt 1-4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego, dyrektor [1] przeprowadza ewaluację wewnętrzną i wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia jakości pracy szkoły, [2] kontroluje przestrzeganie przez nauczycieli przepisów prawa

¹⁰ W latach objętych kontrolą funkcję koordynatora WDN pełniła nauczycielka języka polskiego. W Szkole nie było dokumentów wskazujących kiedy koordynator został powołany.

¹¹ W roku szkolnym 2017/2018 z uczniami z zagranicy pracowało 21 nauczycieli, w roku szkolnym 2018/2019 – 24 nauczycieli, a w 2019/2020 – 37.

¹² Nauczyciel ten w 2019 roku ukończył dwusemestralne studia podyplomowe w wymiarze 150 godzin.

¹³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków – Dz. U. 46 poz. 430, ze zm. (rozporządzenie obowiązywało do 1 stycznia 2019 r.).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe – Dz. U. poz. 1653.

¹⁵ Wnioski składano do 30 listopada danego roku budżetowego na kolejny rok budżetowy, tj. 28 listopada 2016 r. na 2017 rok, 30 listopada 2017 r. na 2018 rok i 28 listopada 2018 r. na 2019 rok; wnioskowane kwoty to odpowiednio 7,2 tys. zł, 7,5 tys. zł, i 20 tys. zł oraz 28 października 2019 r. na 2020 rok – wnioskowana kwota 20 tys. zł.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148.

dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły, [3] wspomaga nauczycieli w realizacji ich zadań, w szczególności przez diagnozę pracy szkoły, planowanie działań rozwojowych, w tym motywowanie nauczycieli do doskonalenia zawodowego, prowadzenie działań rozwojowych, organizowanie szkoleń i porad oraz [4] monitoruje pracę szkoły.

Dyrektor w ramach zaplanowanych form nadzoru (ewaluacje oraz obserwacje lekcji) nie wyodrębnił zagadnień dotyczących uczniów przybyłych z zagranicy. W latach objętych kontrolą przeprowadzono dwie ewaluacje¹⁷, oraz 33 obserwacje lekcji (14 z 20 zaplanowanych w roku 2017/2018, 13 z 20 planowanych w roku 2018/2019 i 6 z 20 do 31 października 2019 r.). W dokumentacji dotyczących powyższych form nadzoru pedagogicznego nie odnotowano odniesień, wniosków i rekomendacji ukierunkowanych bezpośrednio na obszar kształcenia uczniów przybywających z zagranicy. Dyrektor LO wyjaśnił: „Nie prowadzono obserwacji, kontroli i ewaluacji nakierowanych na uczniów przybyłych z zagranicy. Jednakże obserwacje lekcji były prowadzone także w klasach, w których uczyli się ci uczniowie. Uczniowie ci brali również udział w ewaluacji wewnętrznej i udzielali odpowiedzi na pytania zadawane przez wewnętrznych ewaluatorów”.

(akta kontroli str. 157-203, 205, 219-220)

W latach 2017-2019 (do 31 października) Podlaski Kurator Oświaty w Białymstoku nie przeprowadzał w Szkole ewaluacji, kontroli oraz innych czynności nadzorczych dotyczących kształcenia uczniów przybyłych z zagranicy.

(akta kontroli str. 204)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wykazane w SIO dane o liczbie uczniów cudzoziemców korzystających z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego wg stanu na 30 września w 2018 roku i 2019 roku (odpowiednio sześć i siedem osób) były nierzetelne, bowiem w dziennikach zajęć pozalekcyjnych wykazano faktyczny udział w tych zajęciach pięciu uczniów w 2018 roku i pięciu uczniów w 2019 roku (uczennicę zapisaną pod numerem 6 wykreślono z dziennika 24 września 2019 r.).

Wicedyrektor LO odnosząc się do różnej liczby uczniów korzystających z dodatkowych zajęć z języka polskiego wykazanych w SIO i w dziennikach zajęć dodatkowych podał, że uczniowie, którym przyznano dodatkowe zajęcia zrezygnowali z uczestnictwa w nich po 30 września i dlatego w dziennikach nie wykazywano ich udziału.

NIK zauważyła, że w dzienniku zajęć dodatkowych na 30 września 2018 r. figurowało pięciu uczniów, natomiast w dzienniku z 2019 roku, było zapisanych sześciu z siedmiu cudzoziemców, którym przyznano dodatkowe bezpłatne zajęcia z języka polskiego, przy czym przy nazwisku uczennicy zapisanej pod numerem 6 zamieszczono adnotację o wykreśleniu z dniem 24 września 2019 r. Do obowiązków dyrektora należy m.in. podawanie rzetelne danych w SIO oraz ich aktualizowanie w przypadku zachodzących zmian.

(akta kontroli str. 210-215, 218, 315)

2. W Szkole nierzetelnie diagnozowano i dokumentowano potrzeby szkoleniowe nauczycieli, bowiem w planach pracy WDN na lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 nie wymieniono propozycji szkoleniowych zgłaszanych przez nauczycieli i nie wskazywano form i zakresu szkoleń przewidzianych na poszczególne lata. Nie prowadzono też rejestru szkoleń. Koordynator WDN odpowiedzialna za przygotowywanie tych planów oraz prowadzenie rejestru szkoleń wyjaśniła, że potrzeby szkoleniowe nauczycieli rozpoznawała w trakcie indywidualnych rozmów i zbieranie informacji zamieszczanych na tablicy ogłoszeń w pokoju nauczycielskim.

(akta kontroli str. 125-133, 149)

Obowiązek zapewnienia pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań oraz ich doskonaleniu zawodowym wynika z art. 7 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹⁸.

¹⁷ Ewaluacje dotyczyły kształtowania postaw i respektowania norm społecznych w LO oraz zjawiska cyberprzemocy wśród młodzieży LO.

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 2215 tj.

IV. Wnioski

1. Podawanie w SIO rzetelnych danych o liczbie uczniów przybyłych z zagranicy, korzystających z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego.
2. Rzetelne diagnozowanie i dokumentowanie potrzeb szkoleniowych nauczycieli LO.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 31 grudnia 2019 r.

Kontroler:
Jerzy Chwiedosik
główny specjalista kontroli państwowej

.....

podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Agata Ciupa

.....

podpis